

Dosarul nr. 3ra-83/2023
2-20083560-01-3ra-24012023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud: L. Holevițaia)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: G. Mîra, E. Palanciuc, Gr. Dașchevici)

Î N C H E I E R E

29 martie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componentă:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Nicolae Craiu
Iurie Bejenaru

examinând admisibilitatea recursului depus de Elena Buga, reprezentată de avocatul Serghei Mocanu,

în cauza de contencios administrativ, inițiată la cererea de chemare în judecată depusă de Elena Buga împotriva Primăriei municipiului Chișinău, persoană terță Ghenadie Bîlba privind contestarea actului administrativ,

împotriva deciziei din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul depus de Elena Buga, reprezentată de avocatul Serghei Mocanu și s-a menținut hotărârea din 10 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă :

La 20 iulie 2020 Elena Buga, reprezentată de avocatul Serghei Mocanu a depus cerere de chemare în judecată, în procedura contenciosului administrativ împotriva Primăriei municipiului Chișinău, prin care a solicitat anularea autorizației de construire nr.154-c/20 din 02 iunie 2020 eliberată persoanei terțe Ghenadie Bîlba și încasarea cheltuielilor de judecată legate de examinarea prezentului litigiu.

În argumentarea acțiunii reclamanta a indicat că este proprietar al terenului situat în mun. Chișinău, str. Spartacus nr. 27/1, într-un sector de case de locuit particulare, iar Larisa Bîlba și Ghenadie Bîlba sunt proprietarii terenului vecin, situat în mun. XXXXX, str. XXXXX nr.XX, unde se ridică în mod ilegal și accelerat o clădire cu birouri, cu abateri de la documentația de proiect și prevederile autorizației de construcție.

A menționat că potrivit certificatului de urbanism pentru proiectare nr.23i/18 din 18 ianuarie 2018, a fost permisă elaborarea documentației de proiect, ținând cont de următoarele cerințe: restricțiile minimale de 2,4/3,0 m de la hotarele laterale (distanța respectivă poate fi micșorată pînă la 1.0 m doar cu acordurile autentificate ai proprietarilor imobilelor învecinate); regimul de înălțime al construcției proiectate de la cota „zero”- P+2E, numărul de nivele subterane vor fi stabilite de către proiectanți în dependență de structura solului și relieful terenului; POT maxim - 35%; CUT - 0,90 mp. ADC/mp teren.

A mai precizat că conform certificatului de urbanism pentru proiectare nr.23i/18 din 18 ianuarie 2018, au fost stabilite unele criterii la proiectarea și ridicarea construcției, arhitectul A.Volimboschii a întocmit un proiectul de execuție nr.023/18-PG fără a ține cont, astfel clădirea este edificată cu încălcarea hotarelor, nefiind obținute acorduri de la proprietarii imobilelor învecinate, construcția ocupă o suprafață mai mare decât cea admisă de documentația de proiect. Invocă că contrar prevederilor legislației proiectul de execuție nr.023/18-PG fiind avizat de funcționarul public Alexei Țurcanu.

A notat că Primaria municipiului Chișinău a eliberat solicitantului Ghenadie Bîlba autorizația de construire nr.151-c/18 din 29 martie 2018. Însă, ulterior contrar prevederilor art.16 din Legea RM nr.163 din 09 iulie 2010 privind autorizarea lucrărilor de construcție, anulează autorizația de construire nr.151-c/18 din 29 martie 2018 a eliberat solicitantului Bîlba Ghenadie autorizația de construire nr.404-c/18 din 24 iulie 2018.

Prin urmare, a susținut că construcția pe terenul cu nr. cadastral 0100416140 situat pe adresa Chișinău, str.Spartacus nr.29, este executată de către Larisa Bîlba și Ghenadie Bîlba cu abateri de la proiectul inițial, deoarece la momentul adresării în instanța de judecată deja s-a purces la edificarea nivelului „V” al construcție, deși potrivit certificatului de urbanism pentru proiectare nr.23i/18 din 18 ianuarie 2018, a fost permisă elaborarea documentației de proiect, ținând cont de următoarele cerințe: restricțiile minimale de 2,4/3,0 m de la hotarele laterale (distanța respectivă poate fi micșorată pînă la 1.0 m doar cu acordurile autentificate ale proprietarilor imobilelor învecinate): regimul de înălțime ai construcției proiectate de la cota „zero” - P+2E, numărul de nivele subterane vor fi stabilite de către proiectanți în dependență de structura solului și relieful terenului: POT maxim-35 %; CUT-0,90 m.p. ADC/mp teren.

Totodată, a specificat că la data de 11 iunie 2018 de către inspectorii Agenției a fost întocmită prescripția seria AST nr.000071, prin care se indică încălcările depistate: documentația de proiect avizată și aprobată nu corespunde condițiilor certificatului de urbanism și regulamentului local de urbanism, și anume: distanța minimală de la parametri exteriori ai construcției pînă la hotar este de aproximativ de 1,5 m; la obiect nu s-a executat subsolul conform documentației de proiect avizată și aprobată conform prevederilor legale; groapa de fundație nu corespunde documentației de proiect și, anume, cota de excavare nu a atins cea indicată în documentația de proiect, fapt prin ce a fost evitat subsolul. Potrivit prescripției emise autoritatea a dispus sistarea lucrărilor de construcție pînă la aducerea documentației de proiect și obiectivului în concordantă cu condițiile certificatului de urbanism nr.23/i18.

De asemenea, a menționat că urmare a unui control repetat efectuat de inspectorii Agenției la șantierul construcției, a fost constatat că consoanele pe axa F între axele 1-4 nu sunt indicate în documentația de proiect avizată și coordonată, ceea ce rezultă că lucrările se execută cu abateri de la documentația de proiect, lui Ghenadie Bîlba i-a fost întocmit și înmănat prescripția seria AST nr.001217 din 31 ianuarie 2019, potrivit căreia ultimul a fost obligat la sistarea lucrărilor de construcție pînă la înlăturarea neconformităților depistate, deoarece potrivit prescripției, proprietarul construcției a demarat lucrările de construcție la obiectivul „clădire de birouri D+P+2E” în baza autorizației de construire nr.404-C/18 din 24 iulie 2018 și certificat de urbanism nr.23i/18 din 18 ianuarie 2018 și documentației de proiect, elaborat de către S.R.L. „Gensisarch Group”. Însă, la data efectuării verificării faza de executare a lucrărilor era la nivel 2E și, anume, lucrări de construcție montaj. În cadrul verificărilor autoritatea a stabilit că consoanele pe axa F, între axele 1-4 nu sunt indicate în documentația de proiect avizată și coordonată, ca rezultat lucrările se execută cu abateri de la

documentația de proiect. La fel, lucrările construcției de montaj se execută cu încălcarea proiectului de organizare a șantierului și anume: nu există elementele de protecție a obiectivelor învecinate(plasa) din care considerente s-a indicat sistarea lucrărilor de construcție până la înlăturarea neconformităților depistate, despre înlăturarea cărora urmează a fi informată Agenția pentru Supraveghere Tehnică. De asemenea, autoritatea a stabilit, că nu sunt respectate distanțele minime permise a hotarelor construcției.

A mai relevat că Ghenadie Bîlbă a fost recunoscut vinovat de încălcarea regulilor și normelor de executare a lucrărilor de construcție la obiectul din litigiu, decizia contravențională adoptată în acest sens fiind irevocabilă, iar contravenientul executând sancțiunea aplicată.

La fel, a menționat că la edificarea construcției, nu au fost respectate prevederile Legii nr.267-XIII din 09 noiembrie 1994 privind apărarea împotriva incendiilor, Hotărârii Guvernului nr.1159 din 24 octombrie 2007 cu privire la aprobarea Reglementării tehnice „Reguli generale de apărare împotriva incendiilor în Republica Moldova” RT DSE 1.01-2005 și altor acte normative privind apărarea împotriva incendiilor, și anume: nu se respectă spațiile de siguranță la foc față de construcțiile din vecinătate.

Astfel, a susținut că urmare a încălcărilor admise prin dispoziția Primarului General Interimar al mun.Chișinău nr.497d din 19 iulie 2019 în temeiul scrisorii Agenției pentru Supraveghere Tehnică nr.252/AST din 06 februarie 2019; scrisorii Agenției pentru Supraveghere Tehnică nr.654/AST din 21 martie 2019; scrisorii Agenției pentru Supraveghere Tehnică nr.19/1565/AST din 20 iunie 2019, scrisorii Agenției pentru Supraveghere Tehnică nr.19/1605/AST din 24 iunie 2019 și scrisorii Agenției pentru Supraveghere Tehnică nr.19/1697/AST din 28 iunie 2019 a fost dispusă suspendarea valabilității autorizația de construire nr.404-c/18 din 24 iulie 2018 eliberată lui Bîlba Gheadie.

A mai indicat că pentru a reda o aparență de legalitate, verificatorul de proiecte Vasile Isac a emis cu data anterioară un aviz de verificare și anume din 15 mai 2019 prin care post factum aprobă modificari la proiectul inițial în baza modificărilor aprobate de DGAURF ai Primăriei mun.Chișinău, la 26 iunie 2019, deși modificarea contravine parametrilor indicate în certificatul de urbanism pentru proiectare nr.23i/18 din 18 ianuarie 2018 și prevederilor art.16 din Legea RM nr.163 din 09 iulie 2010. În mod legal, pârâta urma să procedeze strict conform prevederilor art.16 din Legea RM nr.163 din 09 iulie 2010 privind autorizarea lucrărilor de construcție, care imperativ indică în cazul în care, pe perioada executării lucrărilor de construcție, în documentația de proiect se operează modificări care pot afecta prescripțiile stabilite în cadrul regimului arhitectural - urbanistic al certificatului de urbanism pentru proiectare (capacitatea construcției, alinierea construcției față de străzile adiacente și distanțele între construcții, înălțimea construcției, procentul de ocupare a terenului, coeficientul de utilizare a terenului), este obligatorie obținerea unui nou certificat de urbanism pentru proiectare și a unei noi autorizații de construire în condițiile prezentei legi, cu sistarea necondiționată a lucrărilor până la obținerea noii autorizații.

În acest context a mai susținut că ulterior, contrar logicii juridice ce se impunea la soluționarea speței autoritatea publică locală prin funcționarii Victor Chirona, Adrian Talmaci și Svetlana Dogotaru în temeiul aviz de verificare din 15 mai 2019 și scrisorii din 14 mai 2020 nr.19/1355/ASd emise de către funcționarii Agenției pentru Supraveghere Tehnică și cererii lui Ghenadie Bîlba din 18 mai 2020, emit în mod de urgență ilegal o altă autorizație de construire nr.154-c/20 din 02 iunie 2020 la solicitarea lui Ghenadie Bîlba pentru a finaliza lucrările de construcție care contravin regimul

arhitectural-urbanistic stabilit în certificatul de urbanism, deși urma să emită o nouă autorizație de construcție pentru obiectivul ce îi edifică după un nou proiect întocmit în temeiul unui nou certificat de urbanism.

Prin urmare a invocat că la acel moment, contrar prevederilor art.12 din Legea RM nr.163 din 09 iulie 2010 pentru autorizarea lucrărilor la construcția pe terenul cu nr.cadastral XXXXX situat pe adresa: XXXXXX, str. XXXXX nr. XX obiect unic, au fost eliberate două autorizații de construire valabile. La fel, a relevat că este cert și indubitabil că proprietarul imobilului efectuează lucrările de construcție cu încălcarea condițiilor impuse anterior de administrația publică locală în actele permise eliberate în acest sens, deoarece imobilul construit nu corespunde condițiilor din aceste acte și, anume: restricțiile minimale de 2,4/3,0 metri de la hotarele laterale (distanța respectivă poate fi micșorată până la un metru doar cu acordurile autentificate ale proprietarilor imobilelor învecinate); regimul de înălțime al construcției proiectate de la cota „zero”-P+2E, numărul de nivele subterane vor fi stabilite de către proiectanți în dependență de structura solului și relieful terenului; POT maxim - 35%; CUI - 0.90 m.p. ADC/mp teren.

A mai menționat faptul că modificarea proiectului de Ghenadie Bîlba nu echivalează automat cu schimbarea condițiilor impuse inițial de autoritatea publică locală pentru executarea construcției. Or, după cum s-a indicat anterior, construcția nu respectă: 1) distanța minimă dintre hotare; 2) cota procentuală impusă de norme ocupată de construcție din suprafața terenului pe care este edificat imobilul; 3) numărul de nivele a construcției; 4) asigurarea căilor de acces al serviciilor și autospecialelor, încălcări existente, constatate și confirmate prin rezultatele verificărilor și actele emise/adoptate de autoritățile de profil urmare a verificărilor efectuate, nu au fost înlăturate.

În același context a accentuat că în rezultatul verificării obiectului în litigiu de către inspectorii Direcției supraveghere de stat a măsurilor contra incendiilor și protecției civile s-a stabilit, că executantul lucrărilor nu respectă spațiile de siguranță la foc dintre obiectul aflat în construcție și construcțiile învecinate, moment ce generează pericol pentru siguranța și integritatea tuturor construcțiilor vizate.

A mai menționat reclamanta că prescripția seria AST nr.000071 din 11 iunie 2018 și prescripția seria AST nr.001217 din 31 ianuarie 2019 întocmite de către reprezentanții Agenției pentru Supraveghere Tehnică nu au fost contestate potrivit legislației și pînă la moment nu au fost executate de către Ghenadie Bîlba, fiind acte administrative obligatorii pentru executare.

Astfel, a considerat că emiterea unei autorizații de construire în mod legal putea avea loc, numai după executarea integrală a prescripției seria AST nr.000071 din 11 iunie 2018 și prescripției seria AST nr.001217 din 31 ianuarie 2019 întocmite de către reprezentanții Agenției pentru Supraveghere Tehnică, care putea fi executate numai după un nou proiect întocmit în temeiul unui nou certificat de urbanism.

A mai notat că la 09 iunie 2020 a depus o cerere prealabilă, la care pînă la momentul adresării în instanța de judecată nu a primit răspuns.

Ca urmare, a celor expuse supra, a considerat că instanța urmează să anuleze autorizația de construire nr.154-c/20 din 02 iunie 2020, eliberată solicitantului Bîlba Ghenadie ca act administrativ emis contrar legii.

Prin hotărârea din 10 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, acțiunea în contencios administrativ depusă de Elena Buga împotriva Primăriei municipiului Chișinău, persoană terță Ghenadie Bîlbă privind contestarea actului administrativ, s-a respins ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 13 septembrie 2021 Elena Buga,

reprezentată de avocatul Serghei Mocanu a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 10 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie admisă integral acțiunea. (f.d. 245, Vol.I)

La 23 noiembrie 2021, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani prin intermediul poștei terestre, a expedit pentru notificare participanților la proces, copia hotărârii motivate a primei instanțe (f.d. 19, Vol.II), iar la 08 decembrie 2021, prin intermediul Direcției de evidență și documentare procesuală a Curții de Apel Chișinău, Elena Buga, reprezentată de avocatul Serghei Mocanu a depus motivarea apelului (f.d. 24/30, Vol.II).

Astfel, instanța de apel întemeiat a considerat ca fiind în termen apelul depus de Elena Buga, reprezentată de avocatul Serghei Mocanu împotriva hotărârii din 10 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Prin decizia din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea de apel depusă de Elena Buga, reprezentată de avocatul Serghei Mocanu cu menținerea hotărârii din 10 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani. (f.d.131; 132/141, Vol.II)

Pentru a decide astfel, Completul specializat al instanței de apel, raportînd cadrul legal la circumstanțele faptice ale pricinii, a menționat că argumente invocate de apelant în susținerea poziției sale, nu pot fi reținute de instanța de apel, deoarece se combat cu cele invocate mai sus și se referă la circumstanțele care au fost constatate și elucidate pe deplin de prima instanță, avînd la bază cumulul de probe, care au fost administrate și apreciate cu respectarea normelor de drept procedural și susținute de normele de drept material.

Distinct de cele indicate, Completul specializat al instanței de apel a reținut că anterior Elena Buga s-a adresat cu cerere de chemare în judecată prin care a invocat încălcarea dreptului la proprietate de către proprietarii terenului învecinat Ghenadie Bîlba și Larisa Bîlba, iar în calitate de terți au participat Agenția Supraveghere Tehnică și Primăria mun. Chișinău.

Completul specializat al instanței de apel a constatat că de către instanțele judecătorești a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea depusă de Elena Buga împotriva lui Bîlba Ghenadie, privind interzicerea ridicării construcției ilegale, astfel construcția edificată pe terenul cu nr. cadastral XXXXXX asupra căreia au fost eliberate acte permise de către Autoritatea publică locală, a fost obiect al acțiunii în respectiva cauză.

La caz, Completul specializat al instanței de apel a reținut că reclamanta invocă pretenții conexe și subsidiare care deja au fost supuse judecării în instanțele judecătorești, or, prin încheierea Curții Supreme de Justiție nr. 2ra-737/20 din 27 mai 2020, s-a declarat inadmisibil recursul depus de Elena Buga împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 20 februarie 2020.

Prin urmare, cu referire la prevederile art.123 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Completul specializat al instanței de apel a relevat că puterea de lucru judecat a unei hotărâri judecătorești semnifică faptul că o acțiune nu poate fi judecată în mod definitiv decît o singură dată.

La 04 ianuarie 2023, prin intermediul Direcției de evidență și documentare procesuală a Curții de Apel Chișinău, Elena Buga, reprezentată de avocatul Serghei Mocanu a depus recurs motivat împotriva deciziei din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și

hotărârea primei instanțe cu emiterea unei noi decizii prin care să fie admise integral cerințele Elenei Buga din cererea de chemare în judecată și anume de a anula autorizația de construire nr.154-c/20 din 02 iunie 2020 eliberată de către Primăria municipiului Chișinău solicitantului Ghenadie Bîlba, precum și încasarea de la intimați în beneficiu recurentei toate cheltuielile de judecată ce țin de examinarea prezentului litigiu.

În susținerea recursului a indicat motivele de drept și de fapt invocate pe parcursul examinării cauzei, suplimentar a învederat că instanțele de judecată ierarhic inferioare au aplicat eronat normele de drept material, nu au constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, a apreciat arbitrar probele prezentate de către participanții la proces, astfel concluziile instanțelor de judecată ierarhic inferioare fiind în contradicție cu circumstanțele pricinii, iar aceste încălcări au dus la soluționarea greșită a litigiului.

Suplimentar a invocat că soluția adoptată de către instanța de apel nu întrunește condițiile unui proces echitabil în sensul art. 6 CEDO, având în vedere faptul că această soluție nu este motivată, în condițiile în care nu este analizat însăși ordinul contestat prin prisma susținerilor, apărărilor și probelor din dosar, de altfel fiind încălcat și principiul nemijlocirii. Or, în conformitate cu art. 25 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța trebuie să cerceteze direct și nemijlocit probele, să asculte explicațiile părților, depozițiile martorilor, să ia cunoștință de înscrisuri, să cerceteze probele materiale să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate și al probelor cercetate și verificate în ședință de judecată.

A mai menționat că un aspect important prezintă și faptul că instanța care judecă pricina își păstrează imparțialitatea și obiectivitatea, creează condiții pentru exercitarea drepturilor participanților la proces, pentru cercetarea obiectivă a circumstanțelor reale ale pricinii.

La 25 ianuarie 2023, Curtea Supremă de Justiție în scopul asigurării unui proces echitabil în ordine de recurs, a expediat pentru notificare în adresa intimetei Primăria municipiului Chișinău, precum și persoanelor terțe Ghenadie Bîlba și Larisa Bîlba, copia cererii de recurs depus de Elena Buga, reprezentată de avocatul Serghei Mocanu, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței. (f.d.158, Vol.II)

Prin referința depusă la data de 01 februarie 2023, Primăria municipiului Chișinău a solicitat ca recursul depus de Elena Buga, reprezentată de avocatul Serghei Mocanu împotriva deciziei din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău să fie considerat inadmisibil, iar în cazul în care instanța de recurs va considera că este admisibil, pe fond să fie respins ca neîntemeiat. (f.d.161/164, Vol.II)

Însă, persoanele terțe Ghenadie Bîlba și Larisa Bîlba, deși, la 24 decembrie 2021, au recepționat copia recursului, fapt confirmat prin avizul de recepție DSXXXXXXXXAS (f.d.49), aceștia nu și-a valorificat dreptul procedural de depunere a referinței, prin care să-și expună opinia referitor la recursul depus de Elena Buga, reprezentată de avocatul Serghei Mocanu.

Examinând admisibilitatea recursului depus de Elena Buga, reprezentată de avocatul Serghei Mocanu, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ

al Curții Supreme de Justiție îl consideră drept inadmisibil, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) și (2) lit. e) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Recursul se declară inadmisibil în special când motivarea recursului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 245 alin. (2).

Conform art.245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Totodată, regulile generale ce țin de calcularea termenelor în materie de contencios administrativ sunt reglementate prin prisma art.195 din Codul administrativ potrivit căroră procedura acțiunii în contencios administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

În conformitate cu art.110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Conform art.111 alin.(1)-(4) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească. Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului. Dacă începutul curgerii termenului se determină prin începutul unei zile, această zi se include în termen.

Potrivit art.113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Pornind de la prevederile legale menționate supra, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ menționează că termenele procedurale stabilesc regimul optim pentru realizarea justiției, fiind o modalitate de ordonare a realizării acțiunilor procedurale și fortificarea securității raporturilor juridice. Exercițarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, căror li se subsumează și instituirea unor termeni, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

Potrivit art.223 din Codul administrativ, hotărârile și alte acte de dispoziție prin care se stabilesc termene, precum și numirea ședințelor și citațiile se notifică participanților la proces conform art.96–114.

În conformitate cu art.96 alin. (1) din Codul administrativ, notificările și comunicările către participanții la procedura administrativă se realizează în orice formă de comunicare adecvată, rapidă și eficientă din punctul de vedere al costurilor. Comunicarea prin mijloace electronice are prioritate dacă este adecvată obiectului comunicării și acceptată de participantul la procedură.

Din dispozițiile art. 97 alin. (1) și (3) din Codul administrativ, rezultă că, notificarea este comunicarea, dispusă de autoritatea publică, a unui înscris în forma stabilită de prezentul cod. Autoritatea publică poate alege între următoarele forme de notificare: a) notificare prin act de recunoaștere a recepționării; b) notificare prin poștă cu act de notificare; c) notificare prin poștă cu scrisoare recomandată.

Iar, reieșind din prevederile art.109 alin.(1) și (2) din Codul administrativ, un înscris poate fi notificat prin poștă cu scrisoare recomandată cu aviz de recepție. Pentru probarea notificării este suficient avizul de recepție.

Din actele cauzei cert rezultă că, la 27 septembrie 2022, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat, în ședință publică, dispozitivul deciziei contestate.

Actele dosarului atestă că dispozitivul deciziei din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost notificat Elenei Buga la data de 05 octombrie 2022, fapt confirmat prin semnătura olografă aplicată pe recipisa anexată la materialele cauzei. (f.d.143, Vol.II)

Tot din actele cauzei denotă că, la 08 iulie 2020 Elena Buga a încheiat contract de asistență juridică cu avocatul Serghei Mocanu, fapt confirmat prin mandatul seria MA nr.1272194 din 08 iulie 2020, anexat la actele cauzei. (f.d.2, Vol.I)

Potrivit extrasului din poșta electronică de expediere a actului judecătoresc din 07 octombrie 2022, ora 14:17, Curtea de Apel Chișinău a remis la adresa electronică a avocatului Serghei Mocanu, care acționează în interesele Elenei Buga, copia dispozitivului deciziei din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău. (f.d. 144, Vol.II)

Aici, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că adresa respectivă este indicată în mandatul avocațional (f.d.2, Vol.I), precum și în extrasul din poșta electronică anexat la cererea cu privire la solicitarea de a face cunoștință cu materialele prezentei cauze înregistrată sub nr.732 din 13 februarie 2023 (f.d.168/169, Vol. II).

La acest capitol completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează că pornind de la prevederile art.110¹ alin. (1) din Codul administrativ, Notificarea prin poșta electronică la adresa electronică a persoanei care urmează a fi notificată se efectuează prin transmiterea înscrisului de notificat în formă de document electronic, cu aplicarea semnăturii electronice de persoana responsabilă din cadrul autorității publice. Notificarea prin poșta electronică se efectuează dacă adresa poștală a fost indicată prealabil de persoana notificată. Notificarea prin poștă electronica este echivalentă cu notificarea de substituie prin introducerea în cutia poștală.

Iar, în corespundere cu art. 18 din Legea nr. 284-XV din 22 iulie 2004, privind comerțul electronic, comunicarea electronică după puterea juridică și puterea doveditoare se echivalează cu informația în formă scrisă. În cazul în care legea prevede ca informația să fie prezentată în scris, această cerință se consideră executabilă prin comunicarea electronică, cu condiția că informația ce se conține în ea este accesibilă pentru utilizare repetată. Comunicarea electronică nu poate fi lipsită de putere juridică sau de putere doveditoare numai din motivul că este întocmită în formă electronică. Responsabilitatea pentru conținutul comunicării electronice o poartă persoana care a întocmit comunicarea electronică, dacă contractul sau legea nu prevede altfel. Modul de acces la informația ce se conține în comunicarea electronică și de protecție a acesteia se stabilește prin lege.

Articolul 21 alin.(1) aceeași Lege, prevede că comunicarea electronică se consideră comunicare a alcătuitorului, dacă a fost expediată nemijlocit de alcătuitor; de persoana autorizată să acționeze în numele alcătuitorului comunicării electronice, inclusiv de intermediarul în comerțul electronic; prin sistemul informațional al alcătuitorului sau, în numele lui, printr-un sistem ce funcționează în regim automat.

Sub acest, aspect, instanța de recurs precizează că art. 96 alin. (1) din Codul administrativ, reglementează modalitate de comunicare a actelor judecătorești prin mijloace electronice. Pentru aplicarea acestor norme de drept procedural, este necesar ca acest mijloc să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui. Așadar, confirmarea expedierii și recepționării documentului către partea interesată se atestă prin extrasul eliberat de către operatorul poștei electronice. În mod special, înscrisul dat conține: datele de identificare a poștei electronice a expeditorului și a destinatarului; data calendaristică, anul, ora expedierii, precum și atașamentul cu actul judecătoresc. Cu titlu de excepție, în caz de eroare tehnică sau neexpediere a actului pe poșta electronică, extrasul pre-citat va cuprinde informații cu privire aceste inexactități. Cu alte cuvinte, expeditorul va primi un mesaj separat de la „Mail delivery system” sau extrasul dedus analizei va cuprinde mesajul de la „Mail delivery system” conform căruia operatorul poștal va explica cauzele care au stat la baza returnării mesajului către expeditor. De regulă, acesta este informat că transmiterea mesajului nu a fost posibilă, deoarece adresa nu a fost găsită sau ea nu poate primi e-mailuri.

Prin urmare, luând în considerare lipsa acestor mențiuni, extrasul atașat la materialele cauzei de către reprezentantul instanței de apel demonstrează incontestabil că dipozitivul deciziei din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost notificat avocatului Serghei Mocanu, care acționează în interesele Elenei Buga cu data de 07 octombrie 2022, prin intermediul poștei electronice și se încadrează în rigorile art. 96 alin. (1) din Codul administrativ.

Decizia motivată a Curții de Apel Chișinău din 27 septembrie 2022, a fost notificată avocatului Serghei Mocanu, care acționează în interesele Elenei Buga prin intermediul poștei electronice la 15 decembrie 2022, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (f.d.146, Vol.II), iar la 04 ianuarie 2023, Elena Buga, reprezentată de avocatul Serghei Mocanu a depus recurs împotriva deciziei instanței de apel (f.d.151/155, Vol.II).

Cele menționate supra denotă faptul că termenul de 30 de zile prevăzut la art.245 alin.(1) din Codul administrativ, pentru prezentarea recursului, a început să curgă începând cu 08 octombrie 2022, ziua imediat următoare de la data notificării

avocatului Serghei Mocanu, care acționează în interesele Elenei Buga a dispozitivului deciziei a instanței de apel.

Însă, distinct acestor circumstanțe, avocatul Serghei Mocanu acționând în interesele Elenei Buga a depus motivarea recursului împotriva deciziei din 27 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău la 04 ianuarie 2023, fără a respecta termenul de 30 de zile prevăzut la art.245 alin.(1) din Codul administrativ.

Astfel, avocatul Serghei Mocanu, începând cu 07 octombrie 2022, a dispus de suficient timp de a-și valorifica dreptul de a prezenta recursul în interiorul termenului legal prevăzut la art.245 alin. (1) din Codul administrativ.

Or, avocatul fiind o persoană abilitată și calificată, conform art.1 al Legii cu privire la avocatură, să pledeze și să acționeze în numele clienților săi, să practice dreptul, să apară în fața unei instanțe judecătorești sau să consulte și să reprezinte în materie juridică clienții săi, urma să fie cel interesat de soluționarea cauzei în ordine de recurs, și trebuia să întreprindă toate măsurile necesare de a-și proteja dreptul de acces la instanță, după cum sugerează și jurisprudența CEDO, prin efectuarea actului de procedură până la expirarea termenului prevăzut de lege, la caz prin depunerea recursului în conformitate cu art.245 din Codul administrativ. Ca și consecință, intervine aplicarea sancțiunii procedurale prevăzută la art.246 alin.(2) lit.d) din Codul administrativ de declarare a recursului inadmisibil.

La acest capitol, instanța de recurs menționează că în conformitate cu dispozițiile art.65 alin.(1) din Codul administrativ, culpa unui reprezentant legal sau împuternicit se atribuie reprezentatului.

Conform art.24 alin.(1) din Codul administrativ, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți. Buna-credință prezumă că partea este obligată să respecte termenele prevăzute de lege, or, termenul de recurs prevăzut la art.245 din Codul administrativ, este considerat un termen imperativ, absolut și peremptoriu, astfel că nerespectarea acestuia atrage ca și consecință după sine decăderea părții din dreptul de a mai exercita această cale de atac.

În conformitate cu art.36 alin.(2) din Codul administrativ, instanțele de judecată competente aplică principiul supremației dreptului cu luarea în considerare a jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene, participanții procesului de judecată urmează să-și asume un rol activ, urmărind cu diligență derularea procesului său și să dispună cu bună-credință de drepturile sale procedurale.

Prin urmare, nerespectarea termenului de depunere a recursului se datorează în exclusivitate comportamentului pasiv și indiferent al avocatului Serghei Mocanu, care acționează în interesele Elenei Buga, care trebuiau să dea dovadă de responsabilitate și atitudine activă, folosindu-se cu bună credință de drepturile și obligațiile sale procedurale. Or, admiterea spre examinare a unui recurs tardiv poate duce la încălcarea principiului securității raporturilor juridice garantat de art.6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În acest context, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ amintește că art.6§1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului îi garantează fiecărei persoane dreptul de a sesiza o instanță cu orice

contestație referitoare la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil. Instanța europeană a relatat însă în practica sa constantă că „dreptul la o instanță” nu este absolut. În această privință, Curtea Europeană, în mai multe cauze de acest gen, nu exclude niciodată ipoteza că interesele unei bune administrări a justiției pot să justifice impunerea unui termen de exercitare a căii de atac [cauza Bacev vs fosta Republică Yugoslavă a Macedoniei; Kemp vs Luxembourg; Diaz Ochoa vs Spaniei], în care înalta Curte a arătat că termenul fixat de legea internă este o restricție ce guvernează accesul la justiție.

Cu privire la acest aspect Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat în jurisprudența sa că reglementarea referitoare la formalitățile și termenele ce trebuie respectate pentru exercitarea unei căi de atac, urmărește să asigure o bună administrare a justiției și, în particular, să respecte principiul securității raporturilor juridice și că cei interesați trebuie să aibă posibilitatea de a se aștepta ca aceste reguli să fie aplicate. Or, aceste termene urmăresc mai multe scopuri importante, și anume să garanteze securitatea juridică fixând un termen pentru acțiuni, să pună pe eventualii pârâți la adăpost de plângeri introduse foarte târziu care ar fi, probabil, mai dificil de combătut, și să împiedice nedreptățile ce s-ar putea produce dacă tribunalele ar fi chemate să se pronunțe în legătură cu evenimente consumate cu mult timp în urmă, plecând de la elemente de probă cărora nu li s-ar mai putea acorda credit și care ar fi incomplete din cauza timpului scurs (cauza Brumărescu v. România, cauza Marckx v. Belgia).

Imperioase speței sunt și dezideratele statuate de CtEDO în cauza Ponomaryov vs Ucraina, conform cărora, deși, în speță nu este vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces după un interval considerabil de timp prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen după o perioadă îndelungată și pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac. În acest caz Înalta Curte a reiterat că, ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protecția drepturilor sale de acces la justiție.

În atare circumstanțe, declararea recursului depus de Elena Buga, reprezentată de avocatul Serghei Mocanu, ca fiind inadmisibil este compatibilă cu respectarea prevederilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea recursului ar leza principiul securității raporturilor juridice. Or, certitudinea legală impusă regulilor de procedură civilă și contencios administrativ, în calitate de condiție sine qua non a unui proces echitabil, vizează atât drepturile recurenților, cât și ale intimaților, astfel încât instanța de judecată nefiind în drept de a substitui voința legislatorului materializată în conținutul normelor de procedură civilă în vederea exonerării recurentului de sancțiunile procedurale din motivul înțelegerii greșite de către acesta a efectelor legale.

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara recursul depus de Elena Buga, reprezentată de avocatul Serghei Mocanu ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 230, 245 și art. 246 alin. (1) și (2) lit. d) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de Elena Buga, reprezentată de avocatul Serghei Mocanu, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru